

คุณค่าและศักยภาพในการพัฒนาภูมิปัญญาของสังคมาศาสตร์บริษัทัน

การพิจารณาถึงคุณค่าและศักยภาพในการพัฒนาภูมิปัญญาของ วารสารสังคมาศาสตร์บริษัทัน
ในงานวิจัยนี้ จะเป็นการพิจารณาคุณค่าของสังคมาศาสตร์บริษัทันในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนประ
เภทวารสารทางวิชาการ และศักยภาพของวารสารนี้ต่อการพัฒนาภูมิปัญญาทางการเมือง โดยพิจารณา
จาก 3 ประเด็นสำคัญคือ

1. บทบาทการเป็นเวทีอิสระของสังคมาศาสตร์บริษัทัน
2. การยกระดับปัญหาขึ้นสู่การโต้แย้งทางความคิด
3. ศักยภาพในการพัฒนาภูมิปัญญาทางการเมือง

1. บทบาทการเป็นเวทีอิสระของสังคมาศาสตร์บริษัทัน

การประเมินว่าวารสารสังคมาศาสตร์บริษัทันได้มีบทบาทเป็นเวทีอิสระที่เปิดกว้างอย่าง
แท้จริงสำหรับปัญญาชนจากหลากหลายกลุ่มความคิดหรือไม่เพียงใดนั้น พิจารณาได้จาก วัตถุประสงค์
และแนวความคิดในการจัดทำสังคมาศาสตร์บริษัทันของบรรณาธิการ เนื่องจากบรรณาธิการ เป็นบุคคล
ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนด วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และดำเนินการทุกด้าน โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งคือ การสร้างเครือข่ายนักเขียน

กล่าวสำหรับวัตถุประสงค์และแนวความคิดในการจัดทำสังคมาศาสตร์บริษัทันของบรรณาธิการ
ไม่ว่าจะเป็นนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ บรรณาธิการ ผู้ก่อตั้ง (พ.ศ. 2506-2512) หรือนายสุชาติ
สวัสดีศรี บรรณาธิการผู้สานต่อ และพัฒนาสังคมาศาสตร์บริษัทัน (พ.ศ. 2512-2519) ก็ตาม ส่วน
แต่มีวัตถุประสงค์และแนวความคิดใกล้เคียงกันในด้านที่พยายามให้สังคมาศาสตร์บริษัทันเป็นเวทีทัศนะ
ที่หลากหลายเพื่อการแสวงหาสิ่งจะร่วมกัน การแสดงออกที่ยืนยันคำพูดและ เจตนาารมณ์ในเรื่องนี้
ของบรรณาธิการทั้งสอง ได้แก่ การลงพิมพ์ข้อเขียนของปัญญาชน จากหลากหลายกลุ่มความคิด
รวมทั้งข้อเขียนหรือจดหมายทั้งตั้ง วิพากษ์วิจารณ์สังคมาศาสตร์บริษัทันโดยรวมก็ดี หรือว่ากล่าว
บรรณาธิการเป็นส่วนตัวก็ดี ได้ตีพิมพ์อยู่ในสังคมาศาสตร์บริษัทันแทบทุกฉบับ

ในทางปฏิบัติ วารสารสังคมาศาสตร์บริษัทัน ได้เป็นเวทีแสดงกิจกรรมทางปัญญาของ
ปัญญาชนจากหลากหลายฐานะทางสังคม จำนวนไม่ต่ำกว่า 350 คน กล่าวคือมีทั้ง พระ เจ้า ขุนนาง
นักปราชญ์ ชาวต่างชาติ ปัญญาชนนักเรียนนอก นักคิดนักเขียนอิสระ รวมทั้งนิสิตนักศึกษา ซึ่งสามารถ

จัดแบ่งประเภทปัญหาชนเหล่านี้ ออกตามลักษณะแนวความคิดทางการเมือง และอุดมการณ์ทางการเมือง ที่แสดงออกในข้อเขียน ซึ่งปรากฏในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มปัญหาชนก้าวหน้า คือปัญหาชนที่แสดงความคิดเห็นลักษณะที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นประชาธิปไตยทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีแนวความคิดที่ค่อนข้างไปทางชาตินิยมแบบไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และสังคมนิยม เช่น สุชาติ สวัสดิ์ศรี วรพุทธิ ชัยนาม เสกสรรค์ ประเสริฐกุล วิทยากร เขียวกุล ปรีชา ทิวะหุด สุรพงษ์ ชัยนาม อุดม ศรีนามไทย สุกัทร สุกนธนาภิรมย์ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ชาญวิทย์ เกษตรศิริ คำสิงห์ ศรีนอก เป็นต้น ปัญหาชนกลุ่มนี้ได้เสนอข้อเขียน และความคิดเห็นในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาต่าง ๆ ภายในสังคม และ เสนอให้นำแนวความคิดแบบสังคมนิยมเข้ามาพิจารณาแก้ไขปัญหาความไม่ เป็นธรรมทาง เศรษฐกิจของสังคมไทย

1.2 กลุ่มปัญหาชนอนุรักษนิยม ซึ่งหมายถึงปัญหาชนที่ต้องการพัฒนา เศรษฐกิจแบบตะวันตก แต่ยังคงรักษาโครงสร้างของสังคมการเมืองแบบที่คนกลุ่มน้อยได้เปรียบเอาไว้ มีแนวความคิดแบบอนุรักษนิยม และทุนนิยมผูกขาด ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตุว่า ปัญหาชนกลุ่มนี้ได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของตนที่ปรากฏชัดในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ แนวความคิดในเชิงอนุรักษนิยม ที่แสดงออกในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ มักจะ เป็นการแสดงความชื่นชมต่อสิ่งดีงามในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งนำเสนอโดยเจ้า และขุนนาง เป็นส่วนใหญ่

1.3 กลุ่มปัญหาชนเสรีนิยม ที่ต้องการปฏิรูปสังคมให้ประชาธิปไตยก้าวหน้าแบบตะวันตก มีแนวความคิดแบบเสรีนิยม และทุนนิยมปฏิรูป เช่น สมบัติ จันทรวงศ์ กระทบมล ทองธรรมชาติ ชัยอนันต์ สมุทวณิช เกษม ศิริสัมพันธ์ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ และพันศักดิ์ วิญญรัตน์ เป็นต้น

1.4 กลุ่มปัญหาชนผสมผสาน ที่ผสมลักษณะบางด้านจากปัญหาชนทั้ง 3 กลุ่มข้างต้นไว้ในตนเอง กล่าวคือ มีความต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นประชาธิปไตยทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แต่ก็สนใจศึกษาและอนุรักษ์สิ่งดีงามในอดีต ขณะเดียวกันก็แสดงออกถึงความคิดแบบเสรีนิยมที่ต่อต้านกับอำนาจเผด็จการแบบต่าง ๆ โดยเสนอให้ต่อสู้แบบสันติวิธี เช่น สลัก্ষณ์ ศิวรักษ์ บัวย อังภากรณ์ ประเวศ วะสี อังคาร กัลยาณพงศ์ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาบทบาทในการนำเสนอภูมิปัญญาทางการเมืองของปัญหาชนทั้ง 4 กลุ่มข้างต้น ที่ปรากฏในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ พบว่า กลุ่มปัญหาชนก้าวหน้ามีบทบาทในการเสนอข้อเขียนที่แสดงถึงข้อดีของสังคมนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมนิยมประชาธิปไตยอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่กลุ่มปัญหาชนอื่น ๆ มิได้มุ่งเน้นเสนอปัญหาทางการเมืองอย่างเด่นชัดนัก แม้แต่กลุ่มปัญหาชนเสรีนิยมก็

เสนอภูมิปัญญาทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเสรีนิยมไว้น้อยมาก เมื่อเทียบกับการแสดงความเรียกร้องต้องการประชาธิปไตยของปัญญาชนกลุ่มก้าวหน้า อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแนวความคิดในการจัดทำสังคมนศาสตร์ปริทัศน์ และการสร้างเครือข่ายนักเขียนของบรรณาธิการ ตลอดจนการพิจารณาความแตกต่างทางความคิดการเมืองของปัญญาชนที่แวดล้อมวารสารสังคมนศาสตร์ปริทัศน์ดังกล่าวแล้วก็อาจสรุปโดยรวมได้ว่า สังคมนศาสตร์ปริทัศน์มีบทบาทเป็นเวทีอิสระในการเสนอข้อเขียนของปัญญาชนจากหลายกลุ่มความคิด

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสงสัย เกิดว่า ความหลากหลายของปัญญาชนที่เข้ามาแวดล้อมสังคมนศาสตร์ปริทัศน์ในยุคที่นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นบรรณาธิการ (พ.ศ. 2506-2512) นั้นเด่นชัดกว่าในยุคที่นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี เป็นบรรณาธิการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. เนื่องจากนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ มีแวดวงสัมพันธ์ที่กว้างขวางกว่านายสุชาติ สวัสดิ์ศรี กล่าวคือ นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ สัมพันธ์อยู่กับพระ เจ้า ขุนนาง นักบวช นักเรียนนอก ชาวต่างชาติ ทั้งอังกฤษ อเมริกัน รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับนิสิตนักศึกษา โดยเฉพาะใน "ชมรมปริทัศน์เสวนา" และ "ศึกษิตเสวนา" ในขณะที่นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี เริ่มต้นการเป็นบรรณาธิการเมื่ออายุเพียง 24 ปี และมีแวดวงสัมพันธ์อยู่กับกลุ่ม "พระจันทร์เสี้ยว" และ "หนุ่มหน้าสาวสวย" ต่อเมื่อเข้าร่วมในคณะผู้จัดทำสังคมนศาสตร์ปริทัศน์ จึงได้ทำความรู้จักกับบุคคลต่าง ๆ ที่แวดล้อมสังคมนศาสตร์ปริทัศน์เพิ่มขึ้น แต่ความเป็นคนรุ่นใหม่ที่ไม่มั่งคั่งกับการเข้าหาพระหรือเจ้า ตลอดจนปัญญาชนอาวุโส ของนายสุชาติ สวัสดิ์ศรี ย่อมมีผลยับยั้งบทบาทของ พระ เจ้า และปัญญาชนอาวุโส ในสังคมนศาสตร์ปริทัศน์ยุคหลังลดน้อยลง

2. ในระหว่างที่นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นบรรณาธิการสังคมนศาสตร์ปริทัศน์ (พ.ศ. 2506-2512) นั้น ยังไม่มีการแบ่งแยกกลุ่มความคิดทางการเมืองที่เด่นชัด และมีเพียงวารสารสังคมนศาสตร์ปริทัศน์เท่านั้นที่โดดเด่นในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม โดยได้ประกาศตัวเป็นเวทีอิสระ ดังนั้นไม่ว่าปัญญาชนในกลุ่มความคิดใด ซึ่งสนใจปัญหาของสังคมก็ได้เข้ามาใช้สังคมนศาสตร์ปริทัศน์เป็นสื่อในการแสดงความคิดเห็นของตนต่อสาธารณชน แต่ในระหว่างที่นาย สุชาติ สวัสดิ์ศรี เข้ารับหน้าที่บรรณาธิการสังคมนศาสตร์ปริทัศน์ (พ.ศ. 2512-2519) สถานการณ์ทางการเมืองของไทยได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือได้เกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ขึ้น ซึ่งหลังจากนั้นสังคมไทยได้เข้าสู่ช่วงเวลาที่ยกย่องว่า "ประชาธิปไตยเบ่งบาน" ได้เกิดหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารใหม่ ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมากทำให้ปัญญาชนมีเวทีในการแสดงความคิดเห็นของตนเพิ่มขึ้น ประกอบกับในระยะ 3 ปี

ระหว่าง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 - 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ได้เกิดการแยกตัวทางความคิดเกี่ยวกับการเมืองออกเป็นหลายกลุ่มและแต่ละกลุ่มก็ได้สร้างสื่อของกลุ่มตนขึ้น ทำให้ปัญญาชนที่แวดล้อมสังคมนศาสตร์บริษัทณ์ไม่หลากหลายเท่ายุคที่นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นบรรณาธิการ

2. การยกระดับปัญหาขึ้นสู่การโต้แย้งทางความคิด

ในขณะที่ปัญญาชนได้มาใช้สังคมนศาสตร์บริษัทณ์เป็นเวทีในการเสนอความคิดอย่างหลากหลายอยู่นั้น สังคมนศาสตร์บริษัทณ์ก็ได้มีบทบาทในการยกระดับปัญหาขึ้นสู่การโต้แย้งทางความคิดเพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถแยกแยะปัญหาและข้อมูลความคิดต่าง ๆ สำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างไม่สับสน และในทางปฏิบัติสังคมนศาสตร์บริษัทณ์ก็ได้เปิดคอลัมน์ "จดหมายถึงบรรณาธิการ" "ปฏิกริยา" เพื่อให้ผู้เขียนและผู้อ่านได้ใช้คอลัมน์ดังกล่าวแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และในยุคที่นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี เป็นบรรณาธิการ และได้ออกสังคมนศาสตร์บริษัทณ์เป็นรายเดือนก็ได้มีการจัดทำสังคมนศาสตร์บริษัทณ์แบบ "ทีม เรื่อง" ซึ่งมีลักษณะที่ระดมบุคคลหลากหลายให้เขียนใน "ทีม เรื่อง" เดียวกัน เช่นการจัดทำสังคมนศาสตร์บริษัทณ์ฉบับกษัย เหลือง ก็จะเป็นการรวมชื่อเขียนเกี่ยวกับการรุกรานทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น เป็นต้น

นอกจากนี้ตั้งแต่ปี 2514 เป็นต้นมา สังคมนศาสตร์บริษัทณ์ได้นำเสนอบันทึกการสัมภาษณ์ของปัญญาชนในแวดวงมหาวิทยาลัยอีกด้วย

สำหรับการทำหน้าที่ในการยกระดับปัญหาขึ้นสู่การโต้แย้งทางความคิดนี้กล่าวได้ว่าเป็นลักษณะพิเศษประการหนึ่งของสังคมนศาสตร์บริษัทณ์ที่ถ้าใครได้อ่านเนื้อหาในคอลัมน์ต่าง ๆ ดังกล่าวก็จะเห็นได้ว่า ได้มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความเห็นระหว่างผู้เขียนต่อผู้เขียนด้วยกัน ผู้อ่านกับผู้เขียน และระหว่างบรรณาธิการกับผู้อ่าน และผู้เขียนอย่างต่อเนื่อง

3. ศักยภาพในการพัฒนาภูมิปัญญาทางการเมือง

เมื่อสังคมนศาสตร์บริษัทณ์เป็นสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ การที่จะประเมินศักยภาพในการพัฒนาภูมิปัญญาทางการเมืองของสังคมนศาสตร์บริษัทณ์นั้น จะต้องพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 พิจารณาคุณสมบัติทางการสื่อสารของสังคมนศาสตร์บริษัทณ์

การที่สังคมนศาสตร์บริษัทณ์เป็นสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์จึงมีคุณสมบัติทางการสื่อสารที่สำคัญ 3 ประการคือ

3.1.1 วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ได้ผ่านระบบการพิมพ์ที่ทันสมัย เป็นการพิมพ์จากต้นแบบเดียวกันครั้งละ 500-8,000 เล่ม มีความคงทนถาวร ผู้อ่านสามารถกลับมาทบทวนเนื้อหาหรือใช้อ้างอิงได้ ความคิดต่าง ๆ ที่นำเสนอในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ได้ตกทอดเป็นมรดกทางปัญญาข้ามยุคสมัย แม้แต่ปัจจุบันนี้ นักคิดนักเขียนหลายคนก็ยังอ้างอิงถึงข้อเขียนในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ไว้ในข้อเขียนของเขา

3.1.2 วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ สามารถจะสื่อสารเนื้อหาสาระต่าง ๆ ไปยังสาธารณชนได้อย่างกว้างขวาง แม้ว่าสังคมศาสตร์ปริทัศน์จะมีจำนวนที่พิมพ์เพียง 500-8,000 เล่มก็ตาม แต่สังคมศาสตร์ปริทัศน์ได้เผยแพร่อยู่ในกลุ่มคนที่ทำหน้าที่เป็น "ตัวสื่อกลาง" เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีบทบาทในการส่งผ่านประสบการณ์และความรับรู้ของเขาไปสู่บุคคลอื่น ๆ ดังนั้น บุคคลเหล่านี้จึงมีบทบาทในการถ่ายทอดสิ่งที่ได้รับจากสังคมศาสตร์ปริทัศน์ไปยังบุคคลอื่น ๆ อีก

นอกจากนี้ความเป็นสื่อมวลชนที่มีคุณสมบัติในการเผยแพร่อย่างกว้างขวางดังกล่าวของสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ยังทำให้สังคมศาสตร์ปริทัศน์เผยแพร่ไปถึงบุคคลที่อยู่นอกเหนือกลุ่มเป้าหมายของสังคมศาสตร์ปริทัศน์ เช่น ในยุคที่นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นบรรณาธิการได้วางเป้าหมายของสังคมศาสตร์ปริทัศน์ไว้ที่กลุ่มปัญญาชน นักเรียนนอก (สุลักษณ์ ศิวรักษ์, สัมภาษณ์) แต่ในทางที่เป็นจริงกลับได้รับความสนใจอย่างมาก จากนิสิต นักศึกษา หรือในยุคที่นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี เป็นบรรณาธิการ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ก็เผยแพร่ไปถึงประชาชนทั่วไป

การเผยแพร่อย่างกว้างขวางนี้ได้ทำให้สังคมศาสตร์ปริทัศน์มีบทบาทเกี่ยวข้องกับประชาชาติใน 2 ลักษณะคือ

1. แสดงประชาชาติ เช่นกรณีต่อต้านจักรวรรดินิยมอเมริกา และการรุกรานทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น
2. ชี้นำประชาชาติ เช่นสังคมศาสตร์ปริทัศน์เสนอความคิดเรื่องเสรีภาพ และเรียกร้องให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่หลังการอภิธรรมของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ไม่นาน

3.1.3 วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ เป็นสื่อที่สื่อสารความคิดต่าง ๆ ไปยังผู้รับเป็นจำนวนมากพอสมควร ขณะเดียวกันผู้อ่านและผู้เขียนของสังคมศาสตร์ปริทัศน์ โดยส่วนใหญ่มักเป็นกลุ่มปัญญาชนที่แวดล้อมสังคมศาสตร์ปริทัศน์อยู่ด้วยกันจึงมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่เสมอ โดยผ่านคอลัมน์ต่าง ๆ ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์

3.2 พิจารณาผลกระทบจากทางวิชาการและการสื่อสารของสังคมศาสตร์บริษัทต่อบุคคล กลุ่มบุคคล และต่อสังคมโดยรวม ซึ่งพิจารณาได้ 3 ด้าน คือ

3.2.1 ในด้านความคิด การที่สังคมศาสตร์บริษัทได้เสนอความคิดที่หลากหลาย ไปสู่ผู้อ่านทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมและมีความคิดต่อเรื่องในประเด็นนั้น ๆ บางส่วนก็ได้ แสดงข้อสงสัยหรือทัศนะที่ต่างออกไปซึ่งจะเห็นได้ชัดจากข้อเขียนในคอลัมน์ "จดหมายถึงบรรณาธิการ" หรือ "ปฏิกริยา" ขณะเดียวกัน การที่สังคมศาสตร์บริษัทได้มีการจัดทำเป็น "ทีมเรื่อง" ก็ได้มีส่วนกำหนดความสนใจของผู้อ่านให้คิดตามไปในเรื่องนั้น ๆ ข้อเขียนบางส่วนก็ได้ก่อให้เกิด ทัศนคติใหม่ขึ้นในหมู่ผู้อ่าน เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา หรือสาธารณรัฐประชาชนจีน ก็อาจก่อให้เกิดทัศนคติใหม่กับประเทศทั้งสอง

3.2.2 ในด้านความรู้สึก ข้อเขียนในสังคมศาสตร์บริษัทที่ได้เสนอและวิพากษ์ วิเคราะห์ปัญหาสังคมการเมืองต่าง ๆ อย่างมากมายย่อมทำให้เกิดความวิตกกังวล และปลุกสำนึก ให้สนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง นำสังเกตว่า สังคมศาสตร์สามารถดึงนิสิตนักศึกษาปัญญา ชนให้เข้ามาเกาะกลุ่มกัน สร้างกิจกรรมทางปัญญาในลักษณะอื่น ๆ นอกจากการเขียนมาลงใน สังคมศาสตร์บริษัท เช่น การจัดตั้งชมรม "บริษัทเสวนา" และ "ศิษย์เสวนา" ขึ้น ก็น่าจะ เนื่องมาจากคุณสมบัติในการก่อให้เกิดความรู้สึกของสังคมศาสตร์บริษัทนั่นเอง

3.2.3 ในด้านพฤติกรรม การทำหน้าที่ทางการสื่อสารของสังคมศาสตร์บริษัท ได้มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของปัญญาชน ที่แวดล้อมสังคมศาสตร์บริษัท ที่เห็นค่อนข้างเด่นชัดก็คือ การสร้างวัฒนธรรม การวิพากษ์วิจารณ์ ในกลุ่มปัญญาชนที่แวดล้อมสังคมศาสตร์บริษัท นอกจากนี้ สังคมศาสตร์บริษัทยังเป็นเวทีที่สร้างนักเขียนใหม่ ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก (สุลักษณ์ ศิวรักษ์, สัมภาษณ์)

ในส่วนที่เกี่ยวกับผลกระทบของสังคมศาสตร์บริษัทต่อพฤติกรรมนี้ มีข้อที่น่าสังเกตว่า ข้อเขียนในสังคมศาสตร์บริษัทส่วนหนึ่งมีลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์ และชี้แนะพฤติกรรม เช่น ข้อเขียน ของ นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เรื่องนิสิตนักศึกษาควรมีบทบาทอย่างไรในระบอบนี้ (ธค.2516) หรือ ข้อเขียนของ นายชาญณรงค์ เตชะรัชต์กิจ เรื่องข้อเสนอต่อรัฐบาลใหม่สำหรับนโยบายต่างประเทศ ของไทย (ธค.2516) เป็นต้น ซึ่งน่าจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมในเรื่องนั้น ๆ บ้าง

กล่าวโดยสรุป สังคมศาสตร์บริทัศน์มีคุณค่าในลักษณะที่ได้แสดงบทบาทเป็นเวทีอิสระที่สามารถดั่งนิต นักศึกษา ปัญญาชน จำนวนหนึ่งให้หันมาสนใจวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาทางสังคมการเมืองและพยายามหาแนวทางแก้ไข โดยได้สร้างโอกาสให้มีการปะทะสังสรรทางปัญญาในหมู่นักศึกษา นักศึกษา ปัญญาชนเหล่านี้ ในเวทีสังคมศาสตร์บริทัศน์ และด้วยคุณสมบัติทางการสื่อสารของวารสารสังคมศาสตร์บริทัศน์ได้ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ที่แวดล้อมสังคมศาสตร์บริทัศน์ ทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสังคมศาสตร์บริทัศน์ เป็นวารสารทางวิชาการ ที่มีศักยภาพในการพัฒนาภูมิปัญญาทางการ เมือง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย